

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาสภาวะฟันผุ และสภาวะอนามัยช่องปากเด็ก อายุ 2-3 ปี และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพอนามัยช่องปากของมารดาที่มีลูกอายุ 2-3 ปี ที่เคยมารับการฝากครรภ์ ณ ฝ่ายทันตสาธารณสุข โรงพยาบาลบ้านโฮ่ง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน จำนวนทั้งหมด 160 คน ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจสภาวะฟันผุ สภาวะอนามัยช่องปากของเด็กอายุ 2-3 ปี ร่วมกับการใช้แบบสัมภาษณ์ สำหรับมารดาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 78 คน และมารดาที่ไม่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 82 คน โดยการเก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ เดือนมีนาคม ถึง เดือนเมษายน พ.ศ.2550

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามประเด็นการศึกษาโดยผลการศึกษาได้นำเสนอด้วยรูปแบบตารางและคำบรรยายตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของมารดา และเด็กอายุ 2-3 ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาวะฟันผุและอนามัยช่องปากของเด็กอายุ 2-3 ปี

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมของมารดาในการดูแลสุขภาพอนามัยช่องปากของเด็กอายุ 2-3 ปี

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างการเข้าร่วม โครงการฯ และไม่เข้าร่วมโครงการฯ ของมารดา กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพอนามัยช่องปากเด็กอายุ 2-3 ปี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของมารดาและเด็กอายุ 2-3 ปี

กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาที่มีลูก 2-3 ปี ที่เคยมารับการฝากครรภ์ ณ ฝ่ายทันตสาธารณสุข โรงพยาบาลบ้านโฮ่ง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน จำนวนทั้งหมด 160 คน

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของมารดา จำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล

ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน) (n = 160)	ร้อยละ
กลุ่มอายุ		
17 - 27 ปี	64	40.0
28 - 37 ปี	83	51.9
38 ปีขึ้นไป	13	8.1
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	29	18.1
มัธยมศึกษา	83	51.9
อนุปริญญา / ปวช. ปวส.	21	13.1
ประกาศนียบัตร	2	1.3
ปริญญาตรี	24	15.0
อื่นๆ	1	0.6
อาชีพ		
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	10	6.3
แม่บ้าน	7	4.4
ค้าขาย	19	11.9
เกษตรกร	12	7.5
รับจ้าง	76	47.5
อื่นๆ	8	5.0

จากตารางที่ 1 จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมารดา ซึ่งมีอายุระหว่าง 28- 37 ปี มากที่สุด ร้อยละ 51.9 รองลงมาคือ อายุ 17- 27 ปี ร้อยละ 45.0 ระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 51.9 รองลงมาคือ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 18.1 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 47.5 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย เกษตรกร ข้าราชการ อื่นๆ และแม่บ้าน ร้อยละ 11.9, 7.5, 6.3, 5.0 และ 4.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของเด็ก จำแนกตามอายุและเพศ

อายุและเพศ	จำนวน (คน) (n = 160)	ร้อยละ
อายุ		
2 ปี	132	82.5
3 ปี	28	17.5
เพศ		
ชาย	90	56.3
หญิง	70	43.7

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเด็ก มีอายุ 2 ปี มีถึงร้อยละ 82.5 และกลุ่มตัวอย่างอายุ 3 ปี มีร้อยละ 17.5 และเป็นชายมากกว่าหญิง

ในส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของมารดาและเด็กอายุ 2-3 ปี การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ครั้งหนึ่งของมารดากลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 28 -37 ปี รองลงมาคือ อายุ 17-27 ปี มีร้อยละ 45.0 และเกินครึ่ง ระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 18.1 เกือบครึ่งประกอบอาชีพรับจ้าง มีร้อยละ 47.5 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 11.9 กลุ่มตัวอย่างเด็ก ที่ศึกษามีจำนวนเด็กกลุ่มอายุ 2 ปี มากกว่าอายุ 3 ปี และเป็นชาย มากกว่าหญิง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสุขภาพช่องปากเด็กอายุ 2-3 ปี

2.1 ข้อมูลสถานะฟันผุของเด็กอายุ 2-3 ปี เป็นการสำรวจสถานะฟันผุในเด็กกลุ่มอายุ 2-3 ปี โดยใช้เครื่องชี้วัดระดับความรุนแรง คือ ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด สำหรับฟันน้ำนม (decayed, missing and filled teeth: dmft)

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละของเด็กอายุ 2- 3 ปี ที่ไม่มีฟันน้ำนมผุ และมีฟันน้ำนมผุ

อายุ	ไม่ผุ	ผุ	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
2 ปี	88 (66.7)	44 (33.3)	132 (82.5)
3 ปี	19 (67.9)	9 (32.1)	28 (17.5)
รวม	107 (66.9)	53 (33.1)	160 (100)

จากตารางที่ 3 พบว่า 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 2-3 ปี มีฟันผุในฟันน้ำนม และส่วนที่เหลือไม่มีฟันน้ำนมผุ คิดเป็นร้อยละ 66.9

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ในฟันน้ำนม และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

อายุ	ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด				P- value
	dt	mt	ft	dmft	
2 ปี	1.23 ± 2.13	0.00	0.00	1.23 ± 2.13	0.01
3 ปี	3.00 ± 4.05	0.00	0.00	3.00 ± 4.05	
รวม	1.54 ± 2.64	0.00	0.00	1.54 ± 2.64	

จากตารางที่ 4 พบว่าเด็กอายุ 2-3 ปี มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุดในฟันน้ำนม เท่ากับ 1.54 ± 2.64 ซี่ต่อคน และในกลุ่มอายุ 2 ปี มีค่าเฉลี่ยฟัน ผุ ถอน อุด เท่ากับ 1.23 ± 2.13 สำหรับกลุ่มอายุ 3 ปี ค่าเฉลี่ยฟัน ผุ ถอน อุด เท่ากับ 3.00 ± 4.05 นอกจากนี้ยังไม่พบว่ามีฟันที่หาย ฟันที่ถูกถอน และฟันที่ได้รับการอุด ในทั้งสองกลุ่มอายุ จากการทดสอบโดยการ ใช้สถิติ t-test พบว่า มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุดในฟันน้ำนม ของเด็กทั้งสองกลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.01$)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของเด็กจำแนกตามซี่ฟันที่ผุ

รูปแบบการผุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ผุเฉพาะฟันหน้าบน	25	47.2
ผุฟันหน้าและฟันกราม	8	15.1
ผุเฉพาะฟันกราม	20	37.7
รวม	53	100

จากตารางที่ 5 พบว่า เด็กอายุ 2-3 ปี จะมีฟันผุเฉพาะบริเวณ ฟันหน้า พบมากที่สุด ถึงร้อยละ 47.2 ที่เหลือ ผุเฉพาะฟันกราม และผุฟันหน้าและฟันกราม คิดเป็นร้อยละ 37.7 และ 15.1 ตามลำดับ

2.2 ข้อมูลสภาวะอนามัยช่องปากของเด็กอายุ 2-3 ปี

จากการตรวจสุขภาพช่องปาก เพื่อสำรวจสภาวะอนามัยช่องปากโดยใช้ดัชนี PI (Stallard et al.) โดยมีการตรวจฟัน ด้าน labial ของฟันตัดหน้าบนซี่ 55, 51, 61 และ 62 จากสี่ซุ้มฟัน

ตารางที่ 6 แสดงคะแนนอนามัยช่องปากของเด็กอายุ 2-3 ปี

อายุ	Plaque Index	P- value
2 ปี	0.52 ± 0.61	0.53
3 ปี	0.38 ± 0.43	
รวม	0.49 ± 0.58	

จากตาราง ที่ 6 จากการตรวจสภาวะอนามัยช่องปากของเด็ก อายุ 2- 3 ปี คะแนนอนามัยช่องปากเฉลี่ย เท่ากับ 0.49 ± 0.58 จากการทดสอบโดยการ ใช้สถิติ t-test พบว่า มีค่าเฉลี่ยแผ่นคราบจุลินทรีย์ของเด็กทั้งสองกลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของเด็กอายุ 2-3 ปี จำแนกตามระดับอนามัยช่องปาก

อายุ	ระดับดี		ระดับพอใช้		ระดับไม่ดี		P- value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
อายุ 2 ปี (n = 132)	80	(60.6)	43	(32.6)	9	(6.8)	0.53
อายุ 3 ปี (n = 28)	20	(71.4)	8	(28.6)	0		
รวม	100	(62.5)	51	(31.9)	9	(5.6)	

จากตารางที่ 7 มากกว่าครึ่งของเด็ก อายุ 2-3 ปี มีสภาวะอนามัยช่องปาก อยู่ในระดับที่ดี มีอนามัยช่องปากในระดับพอใช้ ร้อยละ 31.9 และมีเพียงร้อยละ 5.6 อยู่ในระดับที่ไม่ดี จากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าระดับอนามัยช่องปากของเด็กกลุ่มอายุ 2 ปี และ 3 ปี ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลอนามัยช่องปากเด็ก 2-3 ปีโดยมารดา

3.1 พฤติกรรมของมารดาให้เด็ก บริโภคนม ขนมน เครื่องดื่มรสหวาน และผักผลไม้

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามพฤติกรรมการให้เด็กบริโภคนม

พฤติกรรมการให้เด็กบริโภคนม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชนิดของนมที่กินปัจจุบัน (n = 160)		
นมแม่	9	5.6
นมผงดัดแปลงสำหรับเลี้ยงทารก	114	71.2
นมกล่อมรสจืด	14	8.8
นมผงสูตรต่อเนื่องที่มีรสหวาน	12	7.5
นมกล่อมรสหวาน/นมรสช็อคโกแลต	10	6.3
อื่นๆ	1	0.6
การกินนมแม่ (n = 160)		
ไม่เคยให้นมแม่เลย	11	6.9
เคยกินนมแม่	149	93.1
ยังกินนมแม่อยู่	9	6.0
หยุดเมื่ออายุน้อยกว่า หรือเท่ากับ 1 ปี 6 เดือน	128	85.9
หยุดเมื่ออายุมากกว่า 1 ปี 6 เดือน	12	8.1

ตารางที่ 8 (ต่อ)

พฤติกรรมกรรการให้เด็กบริโภคนม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การกินนมขวด (n = 160)		
ปัจจุบันยัง ดูดนมขวด	126	78.8
ปัจจุบัน ไม่ได้ดูดนมขวด	34	21.2
เลิกดูดอายุน้อยกว่า หรือเท่ากับ 1 ปี 6 เดือน	22	64.7
เลิกดูดอายุมากกว่า 1 ปี 6 เดือน	12	35.3
ดูดนมก่อนเข้านอน (n = 126)		
ไม่เคยดูดนมก่อนเข้านอน	35	27.8
เคยดูดนมก่อนเข้านอน	91	72.2
เวลากลางวัน	8	8.8
เวลากลางคืน	20	22.0
เวลากลางวันและกลางคืน	63	69.2
นอนหลับคาขวดนม (n = 126)		
ไม่เคยนอนหลับคาขวดนม	100	79.4
เคยนอนหลับคาขวดนม	26	20.6
น้อยกว่า หรือ เท่ากับ 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์	9	34.6
มากกว่า 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์ แต่ไม่ทุกวัน	7	26.9
ทุกวัน	10	38.5

ตารางที่ 8 (ต่อ)

พฤติกรรมกรให้เด็กบริโภคนม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การกินนมมือนม (n = 126)		
ไม่เคยกินนมมือนม	73	57.9
เคยกินนมมือนม	53	42.1
น้อยกว่า หรือ เท่ากับ 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์	7	5.6
มากกว่า 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์ แต่ไม่ทุกวัน	12	35.3
ทุกวัน	34	64.1
เด็กที่นอนตอนกลางคืนและร้องไห้ (n = 160)		
ให้ลูกดูดนมขวดเพราะจะทำให้หยุดร้อง	75	46.9
ให้ลูกดูดน้ำแล้วป้อนให้หลับ	11	6.9
อุ้มลูกเดินเล่นป้อนจนหยุดร้องและหลับไปเอง	7	4.3
อื่นๆ	67	41.9
การทำความสะอาดหลังการบริโภคนม (n = 160)		
ให้ลูกดื่มน้ำตาม	125	78.1
บ้วนปาก	8	5.0
แปรงฟัน	2	1.3
ใช้ผ้าสะอาดเช็ด	4	2.5
ไม่ทำอะไรเลย	20	12.5
อื่นๆ	1	0.6

จากตารางที่ 8 พบว่า ประมาณกว่า 2 ใน 3 ของมารดาให้เด็กกินนมผงดัดแปลงสำหรับเลี้ยงทารก ที่เหลือให้เด็กกิน นมกล่องรสจืด นมผงสูตรต่อเนื่องที่มีรสหวาน นมกล่องรสหวาน/นมรสช็อคโกแลต และนมแม่ เรียงตามลำดับ สำหรับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดา พบว่ามารดาเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 93.1 เคยให้ลูกกินนมแม่ และส่วนใหญ่ของมารดาที่ให้ลูกกินนมแม่ ร้อยละ 85.9 ให้ลูกหยุดกินเมื่ออายุ น้อยกว่า หรือเท่ากับ 1 ปี 6 เดือน มีร้อยละ 8.1 ให้ลูกหยุดเมื่ออายุมากกว่า 1 ปี 6 เดือนแต่ยังพบว่า มีร้อยละ 6 ที่ยังให้ลูกกินนมแม่อยู่ และในปัจจุบันนี้พบว่ามารดา มากกว่า 2 ใน 3 ยังให้ลูกดูนมขวดอยู่ เด็กที่เลิกดูนมขวดมากกว่าครึ่ง เลิกดูเมื่ออายุน้อยกว่า หรือเท่ากับ 1 ปี 6 เดือน ในการให้นมขวดพบว่า 2 ใน 3 ของมารดาให้ลูกดูนมขวดก่อนเข้านอน และมากกว่าครึ่งหนึ่งของมารดาที่ให้ดูนมขวด จะให้ลูกดูนมขวดก่อนเข้านอน ทั้งเวลา กลางวันและกลางคืน และยังพบว่ามากกว่า 2 ใน 3 ของมารดา ไม่เคยให้เด็กนอนหลับคาขวดนม แต่ยังมีมารดาเกือบ 1 ใน 3 ให้เด็กหลับคาขวดนม และในมารดาที่ให้เด็กหลับคาขวดนมมีถึงร้อยละ 38.5 ให้เด็กหลับคาขวดนมทุกวัน ยังพบอีกว่ามารดาเกือบครึ่งหนึ่งที่ให้ลูกกินนมมือถืออยู่ และโดยประมาณ 2 ใน 3 ของมารดาที่ให้ลูกกินนมมือถือเป็นเวลาทุกวัน และในช่วงเวลากลางคืนเมื่อเด็กตื่นขึ้นมาและร้องไห้ เกือบครึ่งหนึ่งของมารดา คือร้อยละ 46.9 จะให้ลูกดูนมขวด เมื่อเด็กตื่นนอนตอนกลางคืนและร้องไห้มีเพียงร้อยละ 6.9 และ 4.3 เท่านั้นที่ให้ลูกดูน้ำเพื่อปลอบให้หลับและอุ้มเดินเล่นจนหยุดร้องและหลับไปเอง แต่อย่างไรก็ตามมีมารดา ถึงร้อยละ 49.1 พบว่าลูกไม่ตื่นและร้องไห้เวลากลางคืน และหลังจากมารดาให้ลูกบริโภคนม มีมากกว่า 2 ใน 3 ของมารดา คือร้อยละ 78.1 มีการทำความสะอาดช่องปากเด็กโดยการให้เด็กดื่มน้ำตาม มีผู้ปกครองถึงร้อยละ 12.5 ไม่ทำอะไรเลยหลังเด็กบริโภคนม และ มารดาให้เด็กบ้วนปาก และแปรงฟันเพียงร้อยละ 5 และ 1.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามพฤติกรรมการให้เด็กบริโภคขนม

การให้เด็กบริโภคขนม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความถี่ในการบริโภคขนม (n = 160)		
ไม่เคยให้กิน	11	6.9
เคยให้กิน	149	93.1
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 3 ครั้ง ต่ออาทิตย์	32	21.5
มากกว่า 3 ครั้ง ต่ออาทิตย์ แต่ไม่ทุกวัน	26	17.4
ทุกวัน	91	61.1
ชนิดของขนมที่ให้ (n = 149)		
ขนมถุงประเภทกรอบกรอบ	85	57.1
ขนมไทย เช่น ขนมหม้อแกง ขนมครก	3	2.0
ขนมอ่อนนุ่ม และย่อยง่าย เช่น ขนมปังนุ่ม	42	28.2
ลูกอม ท็อฟฟี่ ลูกกวาด	6	4.0
ขนมหวานเหนียวๆ เช่น กาละแม ซ็อคโกแลต	4	2.7
อื่นๆ	9	6.0
การทำความสะอาดหลังการบริโภคขนม (n = 149)		
ให้ลูกดื่มน้ำตาม	92	61.8
บ้วนปาก	18	12.1
แปรงฟัน	2	1.3
ใช้ผ้าสะอาดเช็ด	3	2.0
ไม่ทำอะไรเลย	32	21.5
อื่นๆ	2	1.3

จากตารางที่ 9 พบว่า ใน 1 สัปดาห์ ที่ผ่านมา เกือบทั้งหมดของมารดา (ร้อยละ 93.1) ให้เด็กกินขนม มีเพียงร้อยละ 6.9 เท่านั้น ที่ไม่ให้เด็กกินขนม และมากกว่าครึ่งหนึ่งของมารดาที่ให้เด็กกินขนมทุกวัน สำหรับชนิดของขนมพบว่ามารดาเกินครึ่งให้เด็กกินขนมถุงประเภทกรอบกรอบ รองลงมาคือขนมอ่อนนุ่ม และย่อยง่าย ขนมปังนุ่ม คิดเป็นร้อยละ 28.2 พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของมารดาที่ให้เด็กกิน

ขนม แล้วให้ลูกคัมน้ำตาม รองลงมามารดา 21.5 ไม่ทำอะไรเลย มีมารดา ร้อยละ 12.1 ให้เด็กบ้วนปาก และมีมารดาเพียงร้อยละ 1.3 ที่ให้เด็กแปรงฟันหลังกินขนม

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามพฤติกรรมการให้เด็กบริโภคเครื่องดื่มรสหวาน

พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มรสหวาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความถี่ในการบริโภคเครื่องดื่มรสหวาน (n=160)		
ไม่ให้	28	17.5
ให้	132	82.5
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 3 ครั้ง ต่อ อาทิตย์	66	50
มากกว่า 3 ครั้ง ต่อ อาทิตย์ แต่ไม่ทุกวัน	25	18.9
ทุกวัน	41	31.1
ชนิดของเครื่องดื่มรสหวาน (n=132)		
น้ำอัดลม	1	0.8
นมเปรี้ยว	100	70.7
น้ำผลไม้สด	15	11.4
น้ำหวานกลั่นผลไม้	4	3.0
อื่นๆ	12	9.1
การทำความสะอาดหลังบริโภคเครื่องดื่มรสหวาน (n=132)		
ให้ลูกคัมน้ำตาม	70	53.0
บ้วนปาก	24	18.2
แปรงฟัน	1	0.8
ใช้ผ้าสะอาดเช็ด	35	26.5
ไม่ทำอะไรเลย	2	1.5

จากตารางที่ 10 พบว่าในรอบ สัปดาห์ที่ผ่านมา มารดาส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.5 ให้เด็กดื่ม เครื่องดื่มรสหวาน และครึ่งหนึ่งของมารดาในกลุ่มนี้ให้เด็กดื่ม ไม่เกิน 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์ และมีมารดา ร้อยละ 31.1 ให้เด็กดื่มทุกวัน ยังพบว่ามากกว่า 2 ใน 3 ของมารดาจะให้เด็กดื่มนมเปรี้ยว มีเพียงเล็กน้อย ร้อยละ 0.8 ของมารดาที่ให้เด็กดื่มน้ำอัดลม นอกจากนี้ยังพบว่าประมาณครึ่งหนึ่งของมารดาให้เด็กดื่มน้ำตาม หลังจากดื่มเครื่องดื่มรสหวาน รองลงมา ร้อยละ 26.5 ใช้ผ้าสะอาดเช็ด ร้อยละ 18.2 ให้เด็กบ้วนปาก มีเพียงร้อยละ 0.8 ให้เด็กแปรงฟัน

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของมารดาที่ฝึกให้เด็กกินผัก และผลไม้ ในรอบ 1 สัปดาห์

การฝึกให้กินผักและผลไม้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่กินเลย	5	3.1
ไม่ได้กินทุกวัน หรือ กินนานๆ ครั้ง	62	38.8
กินอย่างน้อยวันละ 1 มื้อทุกวัน	78	48.8
กินวันละ 2-3 มื้อทุกวัน	15	9.4
รวม	160	100

จากตารางที่ 11 พบว่ามารดาประมาณ เกือบครึ่ง ฝึกให้เด็กกินผัก และผลไม้ อย่างน้อยวันละ 1 มื้อ รองลงมา ร้อยละ 38.8 ไม่ได้ให้เด็กกินทุกวัน หรือ กินนานๆ ครั้ง และมีเพียง ร้อยละ 3.1 เท่านั้นที่ไม่ให้เด็กกินผัก และผลไม้เลย

3.2 พฤติกรรมการดูแลทำความสะอาดช่องปากเด็กอายุ 2-3 ปี

พฤติกรรมการดูแลทำความสะอาดช่องปากของเด็ก อายุ 2-3 ปี โดยวิธีการทำความสะอาด ตลอดจน วิธีการใช้แปรง ลักษณะที่ใช้ และการดูแลอุปกรณ์ในการทำความสะอาดช่องปาก และการควบคุมกำกับการแปรงฟันของเด็กที่มีฟันขึ้นแล้ว

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามพฤติกรรมการแปรงฟันในเด็ก

พฤติกรรมการแปรงฟัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การทำความสะอาดช่องปาก (n = 160)		
ไม่เคยทำเลย	8	5.0
เช็ดด้วยผ้าสะอาด	4	2.5
เช็ดด้วยผ้าสะอาดชุบน้ำ	15	9.4
แปรงฟัน	133	83.1
อื่นๆ	1	0.6
ลักษณะการแปรงฟัน (n = 133)		
เด็กแปรงเองได้	32	24.1
พ่อและแม่แปรงฟันให้เอง	42	31.6
มารดาแปรงซ้ำอีกครั้งเป็นประจำหลังจากเด็กแปรง	53	39.8
ฟันเองก่อน		
อื่นๆ	6	4.5
ความถี่ของการแปรงฟัน (n = 133)		
วันละ 1 ครั้ง	22	16.5
วันละ 2 ครั้ง เช้า - ก่อนนอน	57	42.9
วันละ 3 - 4 ครั้ง	46	34.6
ไม่แน่นอน	8	6.0

ตารางที่ 12 (ต่อ)

พฤติกรรมกรรมการแปรงฟัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิธีการแปรงฟัน (n = 133)		
ถูไปมาสั้นๆ แนวขวาง	63	47.4
ถูไปมาแล้วปิดขึ้นปิดลง	23	17.3
ปิดขึ้นปิดลง	28	21.0
อื่นๆ	19	14.3
การใช้ยาสีฟัน (n = 133)		
ไม่ใช้ยาสีฟัน	49	36.8
ใช้ยาสีฟัน	84	63.2
ยาสีฟันสำหรับเด็กผสมฟลูออไรด์	79	94
ยาสีฟันสำหรับผู้ใหญ่ผสมฟลูออไรด์	4	4.7
ยาสีฟันสมุนไพร	1	1.3
ปริมาณของยาสีฟันที่ใช้ (n = 84)		
ปริมาณเท่าเม็ดถั่วเขียว	32	38.1
ปริมาณเท่าเม็ดข้าวโพด	6	7.1
เต็มแปรงสีฟัน	2	2.4
แตะบางๆ	40	47.6
อื่นๆ (ไม่สามารถระบุได้)	4	4.8

จากตารางที่ 12 พบว่ามารดาส่วนใหญ่ร้อยละ 83.1 มีการทำความสะอาดช่องปากเด็กโดยการแปรงฟัน ร้อยละ 9.4 เช็ดด้วยผ้าสะอาดชุบน้ำ ยังมีร้อยละ 5 ที่ไม่เคยทำความสะอาดช่องปากลูก สำหรับลักษณะการแปรงฟัน พบว่า 1 ใน 3 ของมารดาจะแปรงฟันให้เด็กโดยการแปรงซ้ำอีกครั้งเป็นประจำ หลังจากทำให้เด็กแปรงเองก่อน พ่อและแม่แปรงฟันให้เด็ก และเด็กแปรงฟันเอง คิดเป็นร้อยละ 31.6 และ 24.1 ตามลำดับ พบ เกือบครึ่ง ของมารดามีการแปรงฟันให้เด็กวันละ 2 ครั้ง เวลาเช้าและ ก่อนนอน

รองลงมา แปรงฟันวันละ 3-4 ครั้ง มีร้อยละ 34.6 เกือบครึ่งของมารดาที่ใช้ วิธีแปรงฟันดูไปมาสั้นๆแนวขวาง รองลงมา วิธีปัดขึ้น ปัดลง ร้อยละ 27.7 และพบว่าประมาณ 1 ใน 3 ของมารดา ที่ไม่ใส่ยาสีฟันให้เด็ก และมีมากกว่าครึ่งของมารดาที่ให้เด็ก ใช้ยาสีฟัน โดยส่วนใหญ่มารดาให้เด็กใช้ยาสีฟันสำหรับเด็กที่มีส่วนผสมฟลูออไรด์ (ร้อยละ 94) และมีเพียง 1.3 ที่ใช้ยาสีฟันสมุนไพร สำหรับปริมาณของยาสีฟันที่ใช้ให้กับเด็ก พบว่ามารดา เกือบครึ่งใส่ยาสีฟันให้กับเด็กในปริมาณที่แต่ละบางๆ รองลงมา ใส่ในปริมาณเท่าเม็ดถั่วเขียว ร้อยละ 38.1 และปริมาณเท่าเม็ดข้าวโพด คือ ร้อยละ 7.1 ตามลำดับ

3.3 พฤติกรรมการตรวจสอบสุขภาพช่องปากและการรับบริการทันตกรรมของเด็กอายุ 2-3 ปี

พฤติกรรมการตรวจสอบสุขภาพช่องปากของเด็ก โดยมารดา การพาเด็กไปพบทันตแพทย์เพื่อการส่งเสริม ป้องกัน รักษาโรคช่องปากในเด็ก เช่น การเคลือบฟลูออไรด์วานิช การเคลือบหลุมร่องฟัน เป็นต้น ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามพฤติกรรมการตรวจสอบสุขภาพช่องปากและการรับบริการทันตกรรมของเด็ก อายุ 2-3 ปี

พฤติกรรมการตรวจสอบสุขภาพช่องปากและการรับบริการทันตกรรมของเด็กอายุ 2-3 ปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การตรวจสอบสุขภาพช่องปากของเด็กด้วยตนเอง (n = 160)		
1-2 ครั้ง ต่อเดือน	34	21.3
3-4 ครั้ง ต่อเดือน	24	15.0
ตรวจทุกๆ วันเป็นประจำ	88	55.0
ไม่แน่นอน	14	8.7

ตารางที่ 13 (ต่อ)

พฤติกรรมการตรวจสุขภาพช่องปากและการ รับบริการทันตกรรมของเด็ก อายุ 2-3 ปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การพาเด็กไปรับบริการทันตกรรมในรอบ 1 ปี (n = 160)		
ไม่เคยพบหมอฟัน	73	45.6
เคยพบหมอฟันเพื่อ	87	54.4
ตรวจฟัน	28	32.2
ทาฟลูออไรด์วานิช	52	59.8
เคลือบหลุมร่องฟัน	4	4.6
อื่นๆ	3	3.4

จากตารางที่ 13 พบว่าในรอบ 1 เดือน เกินครึ่งของมารดาที่มี การตรวจสุขภาพช่องปากของเด็กด้วยตนเอง ซึ่ง ตรวจทุกๆ วันเป็นประจำ มีบางส่วนของมารดา ที่ตรวจ 1-2 ครั้งต่อเดือน คิดเป็น ร้อยละ 21.3 และมีเพียงร้อยละ 8.7 ที่ไม่สามารถระบุได้แน่นอน ประมาณ ครึ่งหนึ่งของมารดาที่เคยพาเด็กไปรับบริการทันตกรรม จากทันตแพทย์ โดยร้อยละ 59.8 ได้รับการทาฟลูออไรด์วานิช รองลงมาร้อยละ 32.2 ได้รับการตรวจฟัน มีเพียงร้อยละ 3.4 เท่านั้นที่ได้รับการเคลือบหลุมร่องฟัน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมโครงการฯ และไม่เข้าร่วมโครงการฯ
กับพฤติกรรมการดูแลอนามัยช่องปากของเด็กอายุ 2-3 ปี

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของมารดาในการให้เด็กบริโภคนม จำแนกตามการเข้าร่วม
โครงการฯ และไม่เข้าร่วมโครงการฯ

การบริโภคนม	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	P-value
	โครงการฯ	โครงการฯ	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
การดูนมขวด (n = 160)			
ปัจจุบันยังดูนมขวดอยู่	53 (67.9)	73 (89.0)	0.56
ปัจจุบันไม่ให้ดูนมขวด	25 (32.1)	9 (11.0)	
เลิกดูอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี 6 เดือน	7 (68.0)	5 (55.6)	
เลิกดูอายุมากกว่า 1 ปี 6 เดือน	8 (32.0)	4 (44.4)	
รวม	78 (100)	82 (100)	
การให้นอนหลับคาขวดนม (n = 126)			
ไม่เคย	55 (84.6)	45 (73.8)	0.28
เคย	10 (15.4)	16 (26.2)	
ทุกวัน	5 (50.0)	10 (62.5)	
น้อยกว่า หรือ เท่ากับ 3 ครั้ง ต่อ อาทิตย์	4 (40.0)	5 (31.3)	
มากกว่า 3 ครั้ง ต่ออาทิตย์ แต่ไม่ทุกวัน	1 (10.0)	1 (6.2)	
รวม	65 (100)	61 (100)	

จากตารางที่ 14 พบว่ามารดาที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้ลูกดูนมขวด อยู่ร้อยละ 67.9 ซึ่งน้อยกว่า
มารดาที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ยังให้ลูกดูนมขวด ซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 89.0 สำหรับการให้ลูกหลับคา
ขวดนม พบว่ามารดาที่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 84.6 ไม่เคยให้ลูกหลับคาขวดนม ซึ่งมากกว่ามารดาที่

ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ไม่เคยให้ลูกหลับคาขวดมีร้อยละ 73.8 จากการทดสอบทางสถิติ โดยการใช้ Chi-square test ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วม โครงการฯ กับ พฤติกรรมการให้เด็กดูดนมขวด และการนอนหลับคาขวดนม ($p > 0.05$)

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของมารดาในการให้เด็กบริโภคขนม จําแนกตามการเข้าร่วมโครงการฯ และไม่เข้าร่วมโครงการฯ

การบริโภคขนม	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	P-value
	โครงการฯ	โครงการฯ	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
ความถี่เฉลี่ยในการกินขนม (n = 160)			
ไม่เคย	7(9.0)	4 (4.9)	0.23
เคย	71(91.0)	78 (95.1)	
น้อยกว่า หรือ เท่ากับ 3 ครั้ง ต่ออาทิตย์	3 (4.2)	4 (5.1)	
มากกว่า 3 ครั้ง ต่ออาทิตย์ แต่ไม่ทุกวัน	7 (9.9)	5 (6.4)	
ทุกวัน	61(85.9)	69 (88.5)	
รวม	78 (100)	82 (100)	
พฤติกรรมการทำความสะอาดช่องปากหลัง บริโภคขนม (n = 149)			
ให้ลูกดื่มน้ำตาม	51 (71.8)	41 (52.6)	0.71
บ้วนปาก	8 (11.3)	10 (12.8)	
แปรงฟัน	2 (2.8)	0	
ใช้ผ้าสะอาดเช็ด	2 (2.8)	1 (1.3)	
ไม่ทำอะไรเลย	7 (9.9)	25 (32.1)	
อื่นๆ	1 (1.4)	1 (1.3)	
รวม	71 (100)	78 (100)	

จากตารางที่ 15 พบว่ามารดาที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ เคยให้ลูกกินนม มีร้อยละ 91.1 ซึ่งน้อยกว่ามารดาที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ให้ลูกกินนม ที่มีอยู่ถึงร้อยละ 95.1 สำหรับการค้ำน้ำตาม หลังให้ลูกกินนม พบว่ามารดาที่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 71.8 ซึ่งมีการปฏิบัติมากกว่ามารดาที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีการค้ำน้ำตาม หลังให้ลูกกินนม มีร้อยละ 52.6 จากการทดสอบทางสถิติโดยการทดสอบ Chi-square test ไม่พบความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการเข้าร่วมโครงการฯ และไม่เข้าร่วมโครงการฯ กับความถี่ในการบริโภคขนม พฤติกรรมการทำความสะอาดช่องปาก หลังบริโภคขนม ($p > 0.05$)

ตารางที่ 16 แสดงจำนวน และร้อยละของมารดาในการให้เด็กบริโภคเครื่องดื่มที่มีรสหวานจำแนกตามการเข้าร่วมโครงการฯ และไม่เข้าร่วมโครงการฯ

การบริโภคเครื่องดื่มรสหวาน	เข้าร่วมโครงการฯ	ไม่เข้าร่วมโครงการฯ	P-value
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
ความถี่เฉลี่ยในการดื่มเครื่องดื่มรสหวาน (n = 160)			
ไม่เคย	11 (14.1)	17 (20.7)	
เคย	67 (85.9)	65 (79.3)	
น้อยกว่า หรือ เท่ากับ 3 ครั้ง ต่ออาทิตย์	38 (56.7)	28 (43.1)	1.00
มากกว่า 3 ครั้ง ต่อ อาทิตย์ แต่ไม่ทุกวัน	10 (14.9)	15 (23.1)	
ทุกวัน	19 (28.4)	22 (33.8)	
รวม	78 (100)	82 (100)	

ตารางที่ 16 (ต่อ)

การบริโภคเครื่องดื่มรสหวาน	เข้าร่วม โครงการฯ	ไม่เข้าร่วม โครงการฯ	P-value
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
การทำความสะอาดช่องปากหลังบริโภคเครื่องดื่มรสหวาน (n = 132)			
ให้ลูกดื่มน้ำตาม	40 (59.7)	30 (46.1)	0.75
บ้วนปาก	13 (19.4)	11 (16.9)	
แปรงฟัน	1 (1.5)	0	
ใช้ผ้าสะอาดเช็ด	12 (17.9)	23 (35.4)	
ไม่ทำอะไรเลย	1 (1.4)	1 (1.5)	
รวม	67 (100)	65 (100)	

จากตารางที่ 16 พบว่าในรอบ 1 สัปดาห์ มารดาที่เข้าร่วมโครงการฯ เคยให้ดื่มเครื่องดื่มรสหวาน มีร้อยละ 85.9 ซึ่งมากกว่ามารดาที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ให้ลูกดื่มเครื่องดื่มรสหวาน ที่มีอยู่ร้อยละ 79.3 โดยมารดาให้ลูกดื่มน้ำตามหลังจากดื่มเครื่องดื่มรสหวาน พบว่ามารดาที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้ลูกดื่มน้ำตาม ร้อยละ 59.7 ซึ่งมีมากกว่ามารดาที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีการดื่มน้ำตามหลังดื่มเครื่องดื่มรสหวาน ที่มีอยู่ร้อยละ 46.1 จากการทดสอบทางสถิติโดยการทดสอบ Chi-square test ไม่พบความสัมพันธ์ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างการเข้าร่วมโครงการฯ และไม่เข้าร่วมโครงการฯ กับ ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีรสหวาน และพฤติกรรมทำความสะอาดช่องปากหลังบริโภคเครื่องดื่มรสหวาน ($p > 0.05$)

ตารางที่ 17 ร้อยละและจำนวนของการแปร่งฟันในเด็ก 2-3 ปี จำแนกมารดาตามผู้เข้าร่วมโครงการฯ และผู้ไม่เข้าร่วมโครงการฯ

การแปร่งฟันในเด็ก (n = 160)	เข้าร่วม โครงการฯ	ไม่เข้าร่วม โครงการฯ	P-value
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
ไม่ได้แปร่งฟัน	7 (9.0)	20 (24.4)	
แปร่งฟัน	71(91.0)	62 (75.6)	
เด็กแปร่งเองได้	16 (22.5)	16 (25.8)	0.64
พ่อและแม่แปร่งฟันให้	22 (31.0)	20 (32.3)	
มารดาแปร่งซ้ำอีกครั้งเป็นประจำ หลังจาก เด็กแปร่งฟันเอง	30 (42.3)	23 (37.1)	
อื่นๆ	3 (4.2)	3 (4.8)	
	78 (100)	82 (100)	

จากตารางที่ 17 พบว่ามารดาที่เข้าร่วมโครงการฯ มีการแปร่งฟันให้ลูก ร้อยละ 91.0 ซึ่งมากกว่ามารดาที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีการแปร่งฟัน มีร้อยละ 75.6 สำหรับลักษณะการแปร่งฟันในเด็กพบว่ามารดาแปร่งซ้ำอีกครั้งเป็นประจำ หลังจากเด็กแปร่งฟันเอง พบว่ามารดาที่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 42.3 ซึ่งมีมากกว่ามารดาที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีการแปร่งในลักษณะเดียวกัน ที่มีเพียงร้อยละ 37.1 จากการทดสอบทางสถิติโดยการทดสอบ Chi-square test ไม่พบความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่าง การเข้าร่วมโครงการฯ และไม่เข้าร่วมโครงการฯ กับพฤติกรรมการแปร่งฟันให้เด็กโดยมารดา ($p > 0.05$)

ตารางที่ 18 ร้อยละและจำนวนของมารดาในการพาเด็กไปรับบริการทันตกรรม ในรอบ 1 ปี
จำแนกตามผู้เข้าร่วมโครงการฯ และผู้ไม่เข้าร่วมโครงการ

การตรวจช่องปาก (n = 160)	เข้าร่วม โครงการฯ	ไม่เข้าร่วม โครงการฯ	P-value
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
ไม่เคยตรวจ	19 (24.4)	54 (65.9)	0.93
เคยตรวจ	59 (75.6)	28 (34.1)	
ตรวจฟัน	17 (28.8)	10 (35.7)	
ทาฟลูออไรด์วานิช	38 (64.4)	15 (53.6)	
เคลือบหลุมร่องฟัน	3 (5.1)	1 (3.6)	
อื่นๆ	1 (1.7)	2 (7.1)	
รวม	78 (100)	82 (100)	

จากตารางที่ 18 พบว่าส่วนใหญ่มารดาที่เข้าร่วมโครงการฯ เคยพาลูกมารับบริการทันตกรรม ในรอบ 1 ปี ร้อยละ 75.6 ซึ่งมากกว่ามารดาที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งเคยพาลูกไปรับบริการ เพียง ร้อยละ 34.1 สำหรับการบริการที่ได้รับ พบว่ามารดาที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้พาลูกไปรับการทา ฟลูออไรด์วานิช ถึงร้อยละ 64.4 มากกว่ามารดาที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ไปรับการทาฟลูออไรด์วานิช ซึ่งมีร้อยละ 53.6 แต่เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติโดยการทดสอบ Chi-square test ไม่พบ ความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการฯ กับการพาเด็กไป รับบริการทางทันตกรรม ($p > 0.05$)